

धर्मयज्ञादिकं अनुत्तम्वती विस्तारयन्ती हेतौ शतप्रत्ययः धर्मार्थे धनमेवार्जयस्वेत्युवाचेत्यर्थः ॥ ५ ॥ ६ ॥ श्रुत्या नित्यतिथिदेवतादीनां सुतानिति भार्यादीनां चोपलक्षणं धर्मविद्धिर्मन्वादिभिः अनर्थात्यद्विजोवे दाननुत्याद्यसुतानपि अनिष्टाविधिवद्यज्ञैर्मोक्षमिच्छन्व्रजत्यध इति वदद्भिः ॥ ७ ॥ दशसुनासहस्राणि नित्यं बहति सौनिकः तेन तुल्यः स्मृतो राजा घोरस्तस्य प्रतिग्रह इति मनुवाक्या देवराजप्रतिग्रहे दोषं जानन्न त्रिस्तत्र विघ्नमुपन्यस्यति कथित इत्यादिना ॥ ८ ॥ व्यवसामि उद्यमं करोमि ॥ ९ ॥ निरर्थकामपि वाचं वदतां पराजयोपि पापावह इति भावः तथा च स्मृतिः गुरुत्वं कृत्यं कृत्यविप्रनिर्जित्यवादतः अरण्ये निर्जले दे तं भार्याप्रत्युवाचा यधर्ममेवानुत्तम्वती ॥ वैन्यंगत्वा महात्मानमर्थयस्व धनं बहु ॥ ५ ॥ स ते दास्यति राजर्षिर्यजमानो र्थितो धनं ॥ तत आदाय विप्रर्षे प्रतिगृह्य ध नं बहु ॥ ६ ॥ श्रुत्यां सुतान्संविभज्यत तो व्रजयथेप्सितं ॥ एष वै परमोधर्मो धर्मविद्धिरुदाहृतः ॥ ७ ॥ अत्रिरुवाच कथितो मे महाभागे गौतमे न महात्म ना ॥ वैन्योधर्मार्थसंयुक्तः सत्यव्रतसमन्वितः ॥ ८ ॥ किं त्वस्ति तत्र द्वेष्टारो विवसंति हि मे द्विजाः ॥ यथामे गौतमः प्राह ततो न व्यवसाम्यहं ॥ ९ ॥ तत्र स्मवाचं कल्या णी धर्मकामार्थसंहितां ॥ मयोक्तमन्यथा ब्रूयुस्त तस्ते वै निरर्थिकां ॥ १० ॥ गमिष्यामि महाप्राज्ञे रोचते मे वचस्तव ॥ गाश्रमे दास्यते वैन्यः प्रभूतं चार्थसंचयं ॥ ११ ॥ एवमुक्त्वा जगामा शुदै न्ययज्ञं महातपाः ॥ गत्वा च यज्ञाय तनम त्रिस्तुष्टावतं नृपं ॥ १२ ॥ वाक्यैर्मंगलसंयुक्तैः पूजयानो ब्रवीद्वचः ॥ अत्रिरुवाच रा जन्धन्यस्त्वमीशश्च भुवित्वं प्रथमो नृपः ॥ १३ ॥ स्तुवंति त्वां मुनिगणास्त्वदन्यो नास्ति धर्मवित् ॥ तम ब्रवीदृषिः क्रुद्धो वचनं वै महातपाः ॥ १४ ॥ गौतम उवाच मैवमत्रे पुनर्ब्रूयान ते प्रज्ञा समाहिता ॥ अत्र नः प्रथमं स्थाताम हेंद्रो वै प्रजापतिः ॥ १५ ॥ अथात्रिरपि राजेंद्र गौतमं प्रत्यभाषत ॥ अयमेव विधाता हियथैवेन्द्रः प्र जापतिः ॥ त्वमेव मुत्स्यसे मोहान्न प्रज्ञानं तवास्ति ह ॥ १६ ॥ गौतम उवाच जानामि नाहं मुत्स्यामि त्वमेवात्र विमुत्स्यसे ॥ स्तौषित्वं दर्शनं प्रेप्सूरा जानं जन संसदि ॥ १७ ॥ न वेत्यपरमं धर्मं न चावैषि प्रयोजनं ॥ बालस्त्वमसि मूढश्च दृढः केनापि हेतुना ॥ १८ ॥ विवदंतौ तथा तौ तु मुनीनां दर्शने स्थितौ ॥ ये तस्य यज्ञे संवृ तास्तेऽपृच्छंत कथं त्विमौ ॥ १९ ॥ प्रवेशः केन दत्तो यमुभयोर्वै न्यसंसदि ॥ उच्चैः समभिभाषतौ केन कार्येण धिष्ठितौ ॥ २० ॥ ततः परमधर्मात्माकाशपः सर्वधर्म वित् ॥ विवादिना वनुप्राप्तौ तावुभौ प्रत्यवेदयत् ॥ २१ ॥ अथाब्रवीत्सदस्यांस्तु गौतमो मुनिसत्तमान् ॥ आवयोर्व्याहृतं प्रश्नं शृणु तद्विजसत्तमाः ॥ २२ ॥ शेभवति ब्रह्मराक्षस इति ॥ १० ॥ एवं जानन्नपि त्वेह दोषास्तत्कर्तुं प्रतिजानीते गमिष्यामीति ॥ ११ ॥ १२ ॥ पूजयान इति तद्वृत्तं कर्तुं गामित्वा तत्स्तुतिफलस्य युक्तः धन्यो धनार्हः ईश ईशितानियंता प्रथमः हिर ण्यगर्भ इव अपजः नृपः सनुष्याणां रक्षकः ॥ १३ ॥ १४ ॥ अत्र पस्लोकमेव बहुमन्यामो गौतम आह वैकमिति ॥ १५ ॥ तत्रेन्द्र इवात्रा जैवमहेंद्र इति वित्तार्थी अत्रिः परपक्षं दूषयति अथेति ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ दर्शने हृदि पथे ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥